

Frank McCourt

EL PROFESSOR

development of
mple of the "challenges"
C. a. 500's - 1066
1. Patrick, Augustine of Canterbury
2. Saxon's Iconoclasm
politically
3. Danes invade
4. King Alfred the Great
5. King Edward the
1042-1066
King Harold

De l'autor del best seller
'Les cendres d'Angela'

Ja vénen.

I no estic a punt.

Com podria estar-hi?

Sóc un professor nou i estic aprenent la feina.

El primer dia de feina com a professor gairebé em van fer fora per menjar-me l'entrepà d'un alumne de l'institut. El segon dia gairebé em van fer fora per esmentar la possibilitat de la meva amistat amb una ovella. D'altra banda, no va haver-hi res de destacable en els meus trenta anys a les aules d'instituts de la ciutat de Nova York. Sovint dubtava si havia de ser allà. Al final em preguntava com podia ser que hi hagués durat tant de temps.

És març de 1958. Sec al meu escriptori en una aula buida a l'Institut Tècnic i Professional McKee de Staten Island, ciutat de Nova York. Joguinejo amb els estris de la meua vocació; cinc carpetes de paper Manila, una per a cada grup; un grapat de gomes elàstiques; un bloc de paper de redacció marronós de l'època de la guerra, esquitxat del que fos que hi va caure quan el fabricaven; un esborrador de pissarra, gastat; una pila de fitxes blanques que posaré de fila en fila en aquesta vella llibreta vermella d'anelles per poder recordar els noms dels cent seixanta i escaig nois i noies que seuen en fileres cada dia en

cinc grups diferents. A les fitxes anoto l'assistència i els retards i faig unes petites marques quan els nois i les noies fan coses dolentes. Em diuen que hauria de tenir un bolígraf vermell per a anotar les coses dolentes, però l'institut no me n'ha donat cap, i ara he de demanar-lo per escrit o bé comprar-ne un en una botiga perquè el bolígraf vermell per a les coses dolentes és l'arma més poderosa del professor. Hi ha moltes coses que hauré de comprar en una botiga. A l'Amèrica d'Eisenhower hi ha prosperitat, però no degota fins als instituts, especialment fins als professors nous que necessiten material per a les seves classes. Una nota del secretari recorda a tots els professors el malpàs financer de l'Ajuntament i que si us plau utilitzem aquests subministraments amb discreció. Aquest matí he de prendre decisions. D'aquí a un moment sonarà el timbre. Entraran com una allau, i què diran si em veuen assegut a l'escriptori? «Ei, mira! S'amaga.» Són experts en professors. Seure a l'escriptori significa o bé que tens por o bé que ets mandrós. Estàs utilitzant l'escriptori com a barrera. El millor és sortir i esperar-se dret. De cara a ells. Sigues un home. Comet un error el primer dia i trigues mesos a recuperar-te.

Els nois que arriben són de penúltim curs: setze anys, onze des del parvulari fins ara. Així doncs, els professors van i vénen, de tota mena, vells, joves, durs, amables. Els nois miren, escruten, jutgen. Coneixen el llenguatge corporal, el to de veu, el capteniment general. No és que seguïn al vàter o a la cantina i parlin d'aquestes coses. Senzillament ho absorbeixen al llarg d'onze anys, ho passen a les generacions següents. «Alerta amb la senyoreta Boyd –diran–. Deures, noi, deures, i ella els corregeix. Els corregeix! No està casada, o sigui que no té res més per fer. Mira de tenir sempre profes casades i amb fills. No tenen temps de seure a mirar treballs i llibres. Si la senyoreta Boyd suqués amb regularitat, no ens donaria

tants deures. S'està asseguda a casa amb el seu gat, escoltant música clàssica, corregint-nos els deures, fent-nos la guitza. No és com altres professors. Et donen una pila de deures, hi fan una marca sense ni tan sols mirar-los. Podries copiar una pàgina de la Bíblia i escriurien al capdamunt "Molt bé". Però la senyoreta Boyd no. Se't tira al damunt de seguida. "Perdona, Charlie, això ho has escrit tu sol?" I ho has d'admetre: no, no, i ara l'has ben cagada, noi.»

És un error arribar d'hora, et dona massa temps per a rumiar en allò a què t'enfrontes. D'on vaig treure el valor per a pensar que podia tractar adolescents americans? Ignorància. D'aquí vaig treure el valor. És l'era d'Eisenhower i els diaris informen de la gran infelicitat dels adolescents americans. Aquests són «els Fills Perduts dels Fills Perduts de la Generació Perduda». Pel·lícules, musicals, llibres ens expliquen la seva infelicitat: *Rebel sense causa*, *La jungla de les pissarres*, *West Side Story*, *El guardià al camp de sègol*. Fan discursos desesperançats. La vida no té sentit. Tots els adults són falsos. Per què vivim? No anhelan res, ni tan sols una guerra pròpia en què puguin matar nadius en llocs llunyans i després fer una desfilada triomfal per Broadway amb medalles i coixejant perquè les noies els admirin. No serveix de res que es queixin al pare, que ha combatut en una guerra, o a la mare, que s'esperava mentre el pare combatia. Els pares diuen «Au, calla. No m'emprenyis. Duc mig quilo de metralla al cul i no tinc temps per a aguantar que m'emprenyis i gemegis, que tens la panxa plena i l'armari ple de roba. Hòstia, a la teva edat jo treballava amb un drapaire abans d'anar a treballar al moll per poder enviar el teu cul a l'escola. Vés a reventar-te els barbs i deixa'm llegir el diari».

Hi ha tanta infelicitat adolescent que formen bandes i lluiten contra altres bandes, i no pas batusses com les que es veuen a les pel·lícules, amb històries d'amor desventurades i una música

dramàtica de fons, sinó baralles roïnes on grunyen i s'insulten, on italians, negres, irlandesos, portoriquenys ataquen amb navalles, cadenes, bats de beisbol a Central Park i a Prospect Park i taquen l'herba amb la seva sang, que sempre és vermella, tant se val d'on vingui. I si hi ha una mort, sorgeix la indignació pública i les acusacions que si les escoles i els professors fessin la seva feina, aquestes coses esfereïdores no passarien. Hi ha patriotes que diuen: «Si aquests nois tenen el temps i l'energia per a barallar-se entre ells, per què no els enviem a l'altra banda del mar i que lluitin contra els maleïts comunistes, i així resollem el problema d'una vegada?».

Els instituts tècnics es veien per part de molts com a abocadors per als alumnes mal dotats per als instituts acadèmics. Això era esnobisme. Al públic tant li era si milers de joves volien ser mecànics d'automòbils, esteticistes, maquinistes, electricistes, lampistes, fusters. Els alumnes no volien que els empipessin amb la Reforma, la guerra de 1812, Walt Whitman, la valoració de l'art, la vida sexual de la mosca de la fruita.

Però, home, si ho hem de fer, ho farem. Seurem en aquelles aules que no tenen res a veure amb les nostres vides. Treballarem als nostres tallers, on aprendrem coses del món real i intentarem ser amables amb els professors i sortir d'allà al cap de quatre anys. Buf!

Ja són aquí. La porta pica contra el prestatge que hi ha a la base de la pissarra, i aixeca un núvol de pols de guix. Entrar a l'aula és tot un ritual. Per què no podrien entrar caminant, dir «bon dia» i seure? Doncs no. Han de donar-se empentes. Un diu «Ei!» en to amenaçador però de broma, i un altre diu «Ei!» en resposta. S'insulten, no fan cas del timbre, triguen a seure. És *guai*, nena. Mira, hi ha un *profe* nou, i els profes

nous no saben una merda. Ah, sí? Timbre? Profe? Nou. Qui és? I a qui li importa? Parlen amb amics d'un cap a l'altre de l'aula, s'escarxofen en pupitres massa petits per a ells, estiren les cames, riuen si algú hi ensopega. Miren per la finestra, per damunt del meu cap, on hi ha la bandera americana, o miren les fotografies enganxades a la paret per la senyoreta Mudd, ara jubilada, imatges d'Emerson, Thoreau, Whitman, Emily Dickinson i –com hi ha arribat?– Ernest Hemingway. És la portada de la revista *Life*, la foto que surt arreu. Graven les seves inicials a les taules amb navalles, declaracions d'amor amb cors i sagetes al costat dels antics gravats dels seus pares i germans. Algunes taules velles tenen uns gravats tan profunds que es veuen els genolls pels forats on hi havia hagut cors i noms. Les parelles seuen juntes, s'agafen, xiuxiuengen i es miren als ulls mentre tres nois repenjats als armaris del fons canten, notes de baríton i altes, home, fan petar els dits, diuen al món que tan sols són adolescents enamorats.

Cinc vegades al dia entren a l'aula. Cinc classes, entre trenta-dos i trenta-cinc a cada classe. Adolescents? A Irlanda els vèiem a les pel·lícules americanes, malhumorats, malcarats, voltant amb cotxe, i ens preguntàvem per què eren malhumorats i malcarats. Tenien menjar i roba i diners, i tot i així tractaven malament els seus pares. No hi havia adolescents a Irlanda, no pas en el meu món. Eres una criatura. Anaves a l'escola fins que tenies catorze anys. Si tractaves malament els teus pares, et clavaven una gleva a la boca que t'enviaven a l'altra banda de l'habitació. Creixies, agafaves una feina manual, et casaves, et bevies la teva pintura en divendres al vespre, et tiraves la dona aquella mateixa nit i la tenies sempre prenyada. Al cap d'uns quants anys, emigraves a Anglaterra per treballar a la construcció o per allistar-te a les forces de Sa Majestat i lluitar per l'Imperi.

El problema de l'entrepà va iniciar-se quan un noi que es deia Petey va cridar:

–Hi ha algú que vulgui un entrepà de mortadel·la?

–Estàs de conya? Ta mare et deu odiar si et dóna entrepans així.

Petey va llançar la bossa de paper marró amb l'entrepà contra el crític, Andy, i la classe els animà. Que es peguin, deien. Que es peguin. La bossa caigué a terra entre la pissarra i el pupitre d'Andy, a la primera fila.

Vaig sortir de darrere l'escriptori i vaig emetre el primer so de la meva carrera docent:

–Ep.

Quatre anys d'educació superior a la Universitat de Nova York i l'únic que se'm va acudir va ser «ep».

Vaig tornar a dir-ho:

–Ep.

No em van fer cap cas. Estaven enfeinats a animar la batussa que faria passar el temps i m'apartaria de qualsevol classe que jo tingués preparada. Vaig acostar-me a Petey i vaig fer la primera declaració docent:

–Pareu de llançar entrepans.

Petey i la classe van quedar-se sorpresos. Aquest professor, un professor nou, acabava d'aturar una bona baralla. Se suposa que els professors nous s'ocupen de les seves coses o van a buscar el director o el cap d'estudis, i tothom sap que aquests triguen anys a arribar. La qual cosa significa que pots tenir una bona baralla mentre t'esperes. A més, què pots fer amb un professor que et diu que paris de llançar entrepans quan ja has llançat l'entrepà?

Benny va cridar des del fons de l'aula:

–Ei, *profè*, si ja ha llençat el *bocata*. No li pot dir que no llenci el *bocata*. El *bocata* està allà a terra.

La classe va posar-se a riure. No hi ha res més enze en aquest món que un professor que et digui que no facis una cosa quan ja l'has feta. Un noi va tapar-se la boca i va dir «idiota», i jo sabia que es referia a mi. Volia tombar-lo de la cadira, però això hauria estat la fi de la meva carrera docent. A més, la mà que tapava la boca era enorme, i el pupitre era massa petit per a aquell cos.

Algú va dir:

—Ei, Benny, que ets advocat o què?

I la classe va tornar a riure:

—Això, això —deien, i esperaven el meu moviment. Què farà aquest professor nou?

Els catedràtics d'educació de la Universitat de Nova York mai no explicaven com controlar situacions d'entrepans voladors. Parlaven de teories i filosofies d'educació, d'imperatius morals i ètics, de la necessitat d'enfrontar-se a tota la criatura, el *gestalt*, guaita tu, les necessitats sentides de la criatura, però mai no parlaven de moments crítics a l'aula.

I si dic «Ep, Petey, aixeca't, vine aquí i cull aquest entrepà, o si no...»? I si el cullo jo mateix i el llenço a la paperera per mostrar el meu menyspreu per les persones que llancen entrepans mentre que hi ha milions que passen fam arreu del món?

Havien de reconèixer que jo era qui manava, que jo era dur, que no els aguantaria collonades.

L'entrepà, embolicat amb paper parafinat, havia mig sortit de la bossa, i l'aroma em deia que allà hi havia alguna cosa més que mortadel·la. Vaig collir-lo i l'embolcall lliscà. No era l'entrepà habitual en què esclafen la carn entre dues llesques d'insípid pa blanc americà. Aquest pa era morè i gruixut, cuit per una mare italiana a Brooklyn, un pa prou ferm per a aguantar llenques de gustosa mortadel·la, talls de tomàquet, ceba i cogombrins, ruixat amb oli d'oliva i amanit amb una salsa picanteta.

Vaig menjar-me l'entrepà.

Va ser el primer acte de control d'aula. La meva boca, engarussada d'entrepà, va atraure l'atenció de la classe. Em miraven bocabadats, trenta-quatre nois i noies, amb una mitjana de setze anys. Veia l'admiració en els seus ulls, el primer professor de la seva vida que collia un entrepà de terra i se'l menjava a la vista de tothom. L'home dels entrepans. En la meva joventut a Irlanda admiràvem un mestre que pelava i es menjava una poma cada dia i recompensava els nois bons amb la llarga pell. Aquests nois miraven com l'oli em regalimava per la barbata i queia damunt la corbata de dos dòlars del Klein de la cantonada.

Petey va exclamar:

–Ei, profe, que és el meu entrepà el que s'ha menjat.

La classe li va dir:

–Calla. Que no veus que el professor està menjant?

Vaig llepar-me els dits. Vaig fer «Mmm!», vaig arrugar la bossa de paper i el paper parafinat i vaig llençar la bola a la paperera. La classe aplaudí. «Òndia!», van dir, i «Ostres, noi», i «Quin paio!», «Guaita!, es menja l'entrepà. Fa bàsquet. Bufa!»

Així doncs, ensenyar és això? Em sentia com un campió. Em menjo l'entrepà. Encerto la paperera. Sentia que podia fer qualsevol cosa amb aquesta classe. Em pensava que els tenia al palmell de la mà. Molt bé, però no sabia què fer a continuació. Jo era allà per fer classe, i em preguntava com podia passar de la situació de l'entrepà a l'ortografia o la gramàtica o l'estructura del paràgraf o qualsevol cosa relacionada amb el tema que se suposava que havia d'explicar: llengua.

Els meus alumnes somrigueren fins que van veure la cara del director emmarcada a la finestra de la porta. Unes celles poblades i alçades a mig front formaven una pregunta. Va obrir la porta i em féu un senyal perquè sortís.

–Podem parlar, senyor McCourt?

Petey xiuxiuejà:

–Ep, senyor: no es preocupi per l’entrepà. Jo no el volia.

La classe va fer: «Sí, sí», d’una manera que demostrava que estaven de la meva banda si tenia problemes amb el director, la meva primera experiència de solidaritat entre alumnes i professor. A l’aula, els teus alumnes poden plantar-se i queixar-se, però quan un director o qualsevol altre de fora apareixia, hi havia unitat immediata, un front sòlid.

Al passadís, va dir:

–Estic segur que comprèn, senyor McCourt, que no és escaient que els professors dinin a les nou del matí a l’aula i en presència d’aquests nois i noies. És la seva primera experiència docent i decideix començar-la menjant-se un entrepà? Això és un comportament correcte, jove? No és el nostre costum aquí, dóna idees equivocades a la mainada. Ja veu el raonament, oi? Pensi en els problemes que tindriem si els professors ho deixessin estar tot i comencessin a menjar-se el dinar a classe, especialment al matí quan encara és hora d’esmorzar. Ja tenim prou maldecaps amb els nois que entren coses per picar durant les classes del matí i atrauen escarabats i rosegadors diversos. Ha calgut fer fora esquiroles d’aquestes aules, i no vull ni parlar de les rates. Si no anem alerta, aquests nois, i alguns professors, els seus col·legues, jove, convertiran l’institut en una gran cafeteria.

Jo volia dir-li la veritat de l’entrepà i com havia controlat de bé la situació, però si ho feia, podria ser la fi de la meva feina de professor. Volia dir: «Senyor, no era el meu dinar. Era l’entrepà d’un noi que l’ha llançat a un altre noi i jo l’he collit perquè sóc nou aquí i això ha passat a la meva classe i als cursos de la universitat no sortia res sobre els entrepans, llançament ni recollida. Ja sé que m’he menjat l’entrepà, però ho he fet per desesperació, o ho he fet per ensenyar una cosa al grup sobre malgastar i per demostrar-los qui mana, o, hòstia, me l’he menjat perquè tenia

gana i prometo que no ho tornaré a fer mai per por de perdre la bona feina, tot i que ha d'admetre que la classe estava en silenci. Si aquesta és la manera de captar l'atenció dels nois en un institut professional, hauria de fer anar a buscar una pila d'entrepans de mortadel·la per als quatre grups que encara he de rebre avui».

No vaig dir res.

El director va comentar que era allà per ajudar-me perquè, ha-ha!, jo feia cara de necessitar molt d'ajut.

—He d'admetre —va dir— que havia captat tota la seva atenció. Ja va bé, però vejam si pot fer-ho d'una manera menys teatral. Provi de fer classe. És per això que vostè és aquí, jove. Fer classe. Ara ha de recuperar terreny. No he de dir-li res més. No es menja a classe, ni professors ni alumnes.

Vaig respondre:

—Sí, senyor.

I ell em va fer un gest amb la mà perquè tornés a entrar a l'aula.

La classe va preguntar:

—Què ha dit?

—Ha dit que no m'he de menjar el dinar a l'aula a les nou del matí.

—Vostè no s'estava pas menjant el dinar.

—Ja ho sé, però m'ha vist amb l'entrepà i m'ha dit que no torni a fer-ho.

—Noi, això és injust.

Petey va dir:

—Li diré a la meva mare que a vostè li ha agradat el seu entrepà. Li diré que ha tingut molts problemes pel seu entrepà.

—D'acord, Petey, però no li diguis que l'has llençat.

—Ui, no, no! Em mataria. És siciliana. Allà a Sicília s'embalen molt.

–Doncs digues-li que era l’entrepà més deliciós que m’he menjat en la vida, Petey.

–D’acord.

Mea culpa.

En comptes de fer classe, explicava històries.

Qualsevol cosa per tenir la classe callada i asseguda.

Es pensaven que jo feia classe.

Jo em pensava que feia classe.

Jo aprenia.

I et feies passar per professor?

Jo no em feia passar per res. Jo era més que un professor. I menys. A l’aula d’un institut ets instructor militar, rabí, espatlla per a plorar-hi, sergent, cantant, erudit de segona categoria, administratiu, àrbitre, pallasso, conseller, professor d’etiqueta, director d’orquestra, defensor, filòsof, col·laborador, ballarí de claqué, polític, terapeuta, mim, policia de trànsit, capellà, mare-pare-germà-germana-tiet-tieta, llibreter, crític, psicòleg, l’últim recurs.

A la cafeteria dels professors, els veterans m’advertien:

–Fill, no els expliquis pas res de tu. Són nois, càsum cony. Tu ets el professor. Tens dret a la intimitat. Coneixes el joc, oi? Aquells cabronets són diabòlics. No són..., repeteix: no són els teus amics. Poden ensumar-ho quan estàs a punt de fer una classe de debò sobre gramàtica o el que sigui, i se’t rifaran. Mira’ls. Aquests nois fa anys que s’hi dediquen, onze o dotze, i tenen tots els professors clissats. Sabran si ni tan sols estàs pensant en gramàtica o ortografia, i aixecaran les manetes i faran aquella expressió d’interès i et preguntaran a què jugaves de petit o quin és el teu preferit per a la punyetera final. Ah, sí. I tu hi cauràs. I a continuació buides el pap i ells se’n van a casa sense saber on acaba una frase i en comença una

altra, però ho explicaran tot de la teva vida a les mames i als papes. I a ells tant se'ls en dóna. Passaran, però com quedes tu? Mai no pots recuperar els bocins de la teva vida que se'ls fiquen al caparró. És la teva vida, home. És l'únic que tens. No els expliquis res.

El consell va ser malaguanyat. Vaig aprendre per prova i error, i en vaig pagar un preu. Vaig haver de trobar la meua manera de ser un home i un professor, i amb això vaig lluitar durant trenta anys dintre i fora de les aules de Nova York. Els meus alumnes no sabien que allà hi havia un home que fugia d'un embolcall d'història irlandesa i catolicisme, i que deixava bocins d'aquell embolcall pertot.

La meua vida em va salvar la vida. El segon dia al McKee, un noi fa una pregunta que m'envia al passat i tenyeix la manera com faig classe en els següents trenta anys. M'empenyen cap al passat, els materials de la meua vida.

Joey Santos crida:

–Ei, *profe*...!

–No has de cridar. Has d'aixecar la mà.

–Sí, sí –va dir Joey–, però...

Tenen una manera de pronunciar «sí, sí» que et diu que amb prou feines et toleren. En el «sí, sí» diuen: «intentem tenir paciència, home, et deixem fer perquè només ets un professor nou».

Joey aixeca la mà.

–Ei, *profe*.

–Digue'm senyor McCourt.

–Sí. D'acord. D'això..., vostè és escocès o alguna cosa així?

Joey és el boques. N'hi ha un a cada classe, amb el queixós, el pallasso, el boníssim, la reina de la bellesa, la voluntària per

a tot, l'esportista, l'intel·lectual, el nen de la mama, el místic, el marieta, l'amant, la crítica, el carallot, la fanàtica religiosa que veu el pecat en tot, el capficat que seu al fons i contempla el pupitre, la feliç, el sant que troba el bé en tots els éssers. La feina del boques és fer preguntes, qualsevol cosa que aparti el professor de l'avorrida classe. Jo puc ser un professor nou, però entro en el joc de distracció de Joey. És universal. Jo jugava al mateix joc a Irlanda. Era el boques a la meva classe de l'escola pública Leamy. El mestre escrivia un problema d'àlgebra o una conjugació irlandesa a la pissarra, i els nois xiuxiuejaven: «Fes-li una pregunta, McCourt. Aparta'l de la merda de lliçó. Va, va!».

I jo preguntava: «Senyor, tenien àlgebra a Irlanda en els temps antics?».

Al senyor O'Halloran jo li queia bé, un bon noi, bona cal·ligrafia, sempre educat i obedient. Deixava el guix, i per la manera com seia al seu escriptori i trigava uns moments abans de començar a explicar, es notava que estava encantat d'escapar de l'àlgebra i de la sintaxi irlandesa. Deia: «Nois, teniu tot el dret d'estar orgullosos dels vostres avantpassats. Molt abans que existissin els grecs, fins i tot els egipcis, els vostres ances tres en aquesta meravellosa terra podien capturar els rajos del sol en el cor de l'hivern i dirigir-los cap a les fosques cambres interiors durant uns breus moments daurats. Coneixien el funcionament dels cossos celestials i això els situava per damunt de l'àlgebra, per damunt del càlcul, per damunt, nois, molt, molt per damunt».

De vegades, en els tebis dies de la primavera, s'adormia a la cadira i ens quedàvem asseguts en silenci, tots quaranta, esperant que es despertés, sense ni tan sols gosar de sortir de l'aula encara que dormís passada l'hora de marxar a casa.

—No, no sóc escocès. Sóc irlandès.

Joey fa cara de sinceritat.

–De debò? I què és irlandès?

–Irlandès és qualsevol cosa que surti d'Irlanda.

–Com ara sant Patrici, oi?

–Bé, no, no del tot.

I això porta a explicar la història de sant Patrici, la qual cosa ens aparta de l'avorridíssima classe de llengua, la qual cosa duu a altres preguntes.

–Ei, senyor. Allà a Irlanda tothom parla anglès?

–A quina mena d'esports jugava vostè?

–A Irlanda tots són catòlics?

No els permetis que s'apropiïn de la classe. Planta'ls cara. Demostrà'ls qui mana. Aguanta o estàs mort. No toleris res. Digue'ls: «Obriu les llibretes. És l'hora d'ortografia».

–No, professor, no, Déu, no, home! Ortografia. Ortografia. Ortografia. Ho hem de fer?

Gemeguen. L'ortografia és a-vor-ri-da. Fan veure que piquen amb el front sobre el pupitre, enterren la cara entre els braços plegats. Supliquen que els doni permís. «He d'anar al lavabo. He d'anar-hi. Home, ens pensàvem que vostè era una persona amable, com que és jove... Per què tots els *profes* de llengua han de fer el mateix rotllo de sempre? Les mateixes classes d'ortografia, les mateixes classes de vocabulari, la mateixa merda, si em perdona? No ens pot explicar més coses d'Irlanda?»

–Ei, *profè*... –Joey un altre cop. El boques al rescat.

–Joey, t'he dit que em dic senyor McCourt, senyor McCourt, senyor McCourt.

–Sí, sí. D'això, senyor, vostè sortia amb noies a Irlanda?

–No, hòstia. Amb ovelles. Sortíem amb ovelles. Amb qui et penses que sortíem?

La classe explota. Riuen, s'agafen el pit, s'empenyen, es donen copets de colze, fan veure que cauen de la cadira. Aquest

professor. Sonat. Mira com parla. Surt amb ovelles. Amagueu les ovelles!

–Perdó. Obriu les llibretes, si us plau. Tenim una llista d’ortografia per revisar.

Atacs d’histèria.

–Sortirà «ovella»? Ostres, noi!

La resposta graciosa ha estat un error. Hi haurà problemes. El bo, la santa i el crític em denunciaran: ai, mama, ai, papa, ai, senyor director, sap què ha dit el professor a classe avui? Coses lletges de les ovelles.

No estic preparat, no m’han preparat per a això. No és fer classe. No té res a veure ni amb la literatura ni amb la gramàtica ni amb la redacció. Quan seré prou fort per a entrar a l’aula, captar immediatament la seva atenció i fer classe? En aquest institut hi ha classes tranquil·les i treballadores en què els professors manen. A la cafeteria, els professors de més edat em diuen: «Sí, costa com a mínim cinc anys».

L’endemà, el director em fa cridar. Seu darrere el seu escriptori, parlant per telèfon, fumant una cigarreta. No para de dir:

–Ho sento. No tornarà a passar. Parlaré amb la persona. És un professor nou, sap?

Penja.

–Ovelles. Què és això de les ovelles?

–Ovelles?

–No sé què faré de vostè. Hi ha una queixa que va dir «hòstia» a classe. Ja sé que acaba d’arribar d’un país agrícola i no coneix les normes, però hauria de tenir més seny.

–No, senyor. No acabo d’arribar. Fa vuit anys i mig que sóc aquí, incloent-hi els meus dos anys a l’exèrcit, sense comptar els anys d’infantesa a Brooklyn.

–Doncs miri: primer l’entrepà, ara les ovelles. Aquesta punyeta de telèfon no para de sonar. Els pares han tret les armes.

He de cobrir-me el cul. Fa dos dies que vostè és a l'edifici i tots dos dies es fica de peus a la galleda. Com s'ho fa? Si em perdona l'expressió, té una inclinació per cagar-la una mica. Per què dimonis havia de parlar a aquells nois de les ovelles?

—Ho sento. No paraven de fer-me preguntes, i jo estava exasperat. Només intentaven no deixar-me fer la llista d'ortografia.

—I ja està?

—En aquell moment em va semblar que allò de les ovelles era una mica divertit.

—Ui, és clar! I vostè allà defensant la zoofília. Tretze pares exigeixen que l'acomodi. A Staten Island hi ha gent com cal.

—Jo només feia broma.

—No, jove. No es fan bromes aquí. Tot té el seu moment i el seu lloc. Quan vostè diu una cosa a classe, ells se'l prenen seriosament. Vostè és el professor. Diu que sortia amb ovelles, i ells s'empassen cada una de les paraules que vostè diu. No coneixen els hàbits d'aparellament dels irlandesos.

—Ho sento.

—Aquesta vegada ho deixaré passar. Diré als pares que vostè és tan sols un immigrant irlandès que acaba d'arribar.

—Però jo vaig néixer aquí.

—Podria callar una estona i escoltar mentre li salvo la vida?, eh? Aquesta vegada ho deixaré passar. No faré una anotació a la seva fitxa. Vostè no s'adona de com és de greu tenir una anotació a la fitxa. Si té cap mena d'ambició per pujar en el sistema, director, cap d'estudis, coordinador, la nota de la fitxa li ho impedirà. És el principi de la llarga caiguda.

—Senyor, jo no vull ser director, només vull fer classes.

—Sí, sí. Això és el que diuen tots. Ja ho superarà. Aquests nois li deixaran els cabells grisos abans que faci els trenta anys.

Estava clar que jo no estava fet per a ser el tipus de professor decidit que bandejava totes les preguntes, peticions, queixes, i tirava endavant amb la lliçó ben preparada. Això m'hauria recordat aquella escola de Limerick, on la lliçó era la reina i nosaltres no érem res. Jo ja somniava una escola on els professors eren guies i mentors, no pas caporals. No tenia una filosofia educativa concreta, a banda que em sentia incòmode amb els buròcrates, els de dalt, els que havien fugit de les aules per girar cua i emprar els ocupants d'aquelles aules, professors i alumnes. Mai no vaig voler omplir els seus impresos, seguir les seves directrius, administrar els seus exàmens, tolerar el seu control, adaptar-me als seus programes i cursos.

Si un director hagués dit mai: «la classe és seva, professor. Faci'n el que vulgui», jo hauria dit als meus alumnes: «Enretireu les cadires. Seieu a terra. Dormiu».

–Què?

–He dit que dormiu.

–Per què?

–Dedueix-ho tu mentre estàs ajagut a terra.

S'estiraven a terra i alguns s'endormiscaven. Hi havia rialletes quan un noi s'acostava serpentejant cap a una noia. Els qui dormien roncaven suaument. Jo m'estirava amb ells a terra i preguntava si algú coneixia una cançó de bressol. Començava una noia i d'altres s'hi unien. Podia ser que un noi digués:

–Noi, mira que si entra el director...

Sí. La cançó de bressol continua, un murmuri per la sala.

–Senyor McCourt, quan ens aixequem?

I li diuen:

–Calla.

I ell calla. Sona el timbre i els costa aixecar-se. Surten de l'aula, relaxats i estranyats. Si us plau, no em pregunteu per què feia sessions així. Deu ser l'esperit.